

Bakgrund

Enligt stadgarna § 11 kan en medlem genom en motion initiera en diskussion om en särskild fråga på ett årsmöte. Motionen skall anmälas till styrelsen senast två månader före mötet. Ålands Natur och Miljö har inlämnat en motion den 7.2.2019. Styrelsen har på sitt möte den 23.3.2019 behandlat motionen och formulerat ett motiverat beslutsförslag som utgångspunkt för diskussionen på förbundsämten.

Motionen

Motion till Natur och Miljöns förbundsämte 28.4.2019

Ålands Natur & Miljö föreslår att Natur och Miljöns styrelse får ansvar att utreda möjligheterna till en tudelning av förbundet med avseende på miljöfostransverksamheten och den miljöpolitiska verksamheten.

Den treåriga verksamhets- och ekonomiplanen för åren 2018–2020 som godkändes i Mariehamn 7.5.2017 konstaterar att det finns ett stort behov av förnyelse i förbundet mot bakgrund av medlemmars åldersstruktur, förbundets medlemsvärning och arbetssätt. Den här situationen är självklart inte unik för Natur och Miljö med dess lokalföreningar. Många organisationer är i behov av förnyelse och generationsskiften, och fortlever under ansträngda ekonomiska förhållanden. Den övergripande målbilden illustreras av ledordet "rötter i rörelse". Ambitionen är att förbundet ska växa genom att lokalföreningarna växer.

Som ett led i strategin har kontakt med lokalföreningarna tagits och en ny strategi för Finlands Natur utarbetats. År 2019 konstaterar vi att tiden är knapp, både för att lösa de klimat- och miljöproblem den samlade mänskligheten står inför och för att uppfylla den målbild man företagit sig inom förbundet. Fortfarande faller medlemsantalet i förbundet med en likartad demografisk struktur. Finlands Natur som mötesplats för naturintresserade i Svenskfinland ökar inte sina prenumerations- och annonsintäkter. Försöken att fånga upp den förändringsenergi som finns bl.a. i finlandssvenska fickor av omställningsnätverket ger inte frukt.

En orsak till trögheten i den avsedda förbundsutvecklingen är den ansträngda personalsituationen. Under de senaste åren har personalen både på kansliet och i naturskolorna arbetat under resursmässig press och kommunikationerna har tidvis varit ansträngda, vilket sjukskrivningar och avhopp vittnar om. Kansliet saknar på grund av nedskärningar i understöd de resurser i form av informatör och ledande miljöfostrare som tidigare funnits. Ålands Natur & Miljö konstaterar att personalen både på kansli och ute i naturskolorna förtjänar arbetsro och trygghet. Arbetskulturen ska genomsyras av flexibilitet och förtroende, annars orkar vi inte tillsammans förändra världen.

En annan orsak till den upplevda trögheten är att naturskolorna och den miljöpolitiska verksamheten inte korsbefruktar varandra. Naturskolorna växer ständigt i popularitet och utgör ett flaggskepp för förbundet. Naturskolorna är inkörsport till framtida engagemang, ger barnen möjlighet att lära och tänka själva utgående från sina förvärvade kunskaper och sin känsla för naturen. Den miljöpolitiska verksamheten å andra sidan har på senare år präglats av konfrontationer i flera sakpolitiska miljöfrågor. De kan visserligen anses betydelsefulla, vilket kan vara en medveten och viktig strategi för förbundet. Naturskolorna som verksamhet tar dock inte samma direkta ställning i enskilda frågor. Samtidigt kan förbundets miljöpolitiska verksamhet hållas tillbaka av naturskolornas behov av neutralitet och goda relationer till många aktörer. De två verksamhetsbenen är så pass olika att de egentligen utgör två skilda aktörer.

Med tanke på behovet av förnyelse inom förbundet och arbetsro för de olika verksamhetsbenen föreslår Ålands Natur & Miljö därför, att styrelsen utreder möjligheterna för en uppdelning av förbundet i två: ett Naturskoleförbund och Förbundet Natur och Miljö.

Utredningen kan företas av centralkansliet eller av annan utsedd utredare såvida styrelsen önskar. Utredningen skulle inkludera en dialog med finansiärer om möjligheterna till fortsatt finansiering oavsett verksamhetskonsolidation. De två förbunden skulle även i fortsättningen ha gott utbyte av varandra, men uppdelningen skulle i Ålands Natur & Miljös mening skapa förutsättningar för det fokus som krävs för uppnående av den förnyelse som treårsplanen banar vägen för.

Styrelsen för Ålands Natur & Miljö r.f.

Förbundsstyrelsens motiveringar

Motionen från Ålands Natur och Miljö uppfyller de formella kraven i stadgarna och den skall därför behandlas på förbundsmötet.

Styrelsen välkomnar varmt initiativ från medlemsföreningar. Förbundsmötet är det forum där alla medlemmar har chans att komma till tals och har därför med central roll för föreningsdemokratin. Styrelsen vill dock samtidigt påminna medlemmarna om att det finns många andra sätt att framföra initiativ, till exempel genom direkt kontakt till styrelsemedlemmen från den egna regionen, eller verksamhetsledaren.

Styrelsen konstaterar att tanken på att splittra förbundet i två separata organisationer inte är ny, utan att motsvarande förslag har lagts fram i olika strategiska processer på styrelsenivå under 2000-talet. Hittills har diskussionerna dock inte varit offentliga, inte minst på grund av att analyserna hittills har gett vid handen att nackdelarna vore klart större än fördelarna.

Ålands Natur och Miljö motiverar sitt förslag med utmaningar som gäller naturskollärarnas arbetsbilder och arbetsklimatet. Styrelsen för en öppen dialog med personalen och har vidtagit många åtgärder för att öka personalens välmående. Från början av år 2019 tillsatte styrelsen ett arbetsutskott som är ett centralt forum för dialog mellan personalen och arbetsgivaren.

Styrelsen är 100 % inställd på att inom den nuvarande organisationen skapa så gynnsamma förutsättningar som möjligt för utvecklingen av naturskolverksamheten och övrig miljöpedagogisk verksamhet. En utredning om en splittring av organisation skulle flytta fokus på sekundära frågeställningar.

Styrelsen delar motionsställarens syn att Natur och Miljös miljöpolitiska kampanjverksamhet och naturskolornas verksamhet inte idag korsbefruktar varandra på ett optimalt sätt, men bedömer att bättre synergier kan uppnås även inom den nuvarande organisationen.

Beslutsförslag

Förbundsmötet konstaterar att styrelsen axlar rollen som arbetsgivare och därmed ansvarar för personalens välmående. Frågeställningar gällande utveckling av naturskolornas organisationsstruktur skall tas upp i beredningen av den nya treårsstrategin 2021–2023.